

ערן מרדכוביץ

יודפת העתיקה, שימור האתר ופיתוחו

פרויקט השימור והפיתוח באתר יודפת העתיקה מתקיים ביוזמת רשות הטבע והגנים, במימון תכנית "ציוני דרך" של אגף מורשת והנצחה במשרד ראש הממשלה ובשיתוף המועצה האזורית משגב ורשות העתיקות. מטרת הפרויקט היא לשמר את הממצאים הארכאולוגיים החשובים, להפוך את האתר נגיש לקהלים רחבים, להמחיש את הממצאים בעבור קהל המבקרים ולהתקין שילוט הסבר והכוונה באתר. יודפת העתיקה תישאר אתר טבע ומורשת פתוח למבקרים. בחפירות ארכאולוגיות שנערכו בהר בשנות ה-90 למאה הכ', בראשותו של הארכאולוג מרדכי אביעם, נמצאו עדויות פיזיות מוצקות לשלושה סיפורים עיקריים:

- סיפורה של עיירה חקלאית גלילית במאה הראשונה לספירה (התקופה הרומית המוקדמת)
- סיפור ההתארגנות למרד וביצורה של העיר ע"י מנהיג המרד בגליל יוסף בן מתתיהו
- סיפור המצור הרומי בקיץ שנת 67 לספירה וסופם הטרגי של העיירה ואנשיה

☒ למעלה, הצעת שחזור ושימור לכבשן בית היוצר לכלי חרס | רישום: ע' מרדכוביץ

שיתוף הקהילה בתהליך שימור האתר ופיתוחו

חומה מזרחית לפני השימור

שרידי מגורים ומקוואות אחרי השימור

שרידי מגורים ומקוואות לפני השימור

כבשן אחרי השימור

קטע חומה מערבית אחרי השימור

מערת מסתור אחרי השימור

מערת מסתור לפני השימור

בתהליך השימור נבחרו ממצאים, המביאים לידי ביטוי את הסיפורים הללו. עם הממצאים ניתן למנות: בתי מגורים בעלי מקוואות, בית בד, כבשן בית יוצר, בית מגורים שתחתיו מערכת מסתור, קטעי חומה שונים וכן בורות מים אשר שימשו, לאחר סיום הקרב, לקבורת מאות מהרוגי הטבח הרומי.

חומת העיר, שאורכה למעלה מקילומטר, הוקמה במגוון שיטות בנייה, ונמצאת ברמות השתמרות שונות. רוב האתרים הארכאולוגיים שהשתמרו סמוכים לחומות או שהם חלק מהן. אלו מעצימים את חשיבות החומות. בהתאם לכך, ביקשו המשמרים להדגיש את התוואי של החומות ולשמר חלקים נרחבים מהן ככל הניתן.

באמצעות הדגשת המבנים, בהתערבות הפיזית בשימור האתר ובהמחשת הסיפור באמצעות שילוט הסבר או ציטוטים, מכתבי יוסף בן מתתיהו שתיאר לפרטים את תולדות העיירה ואת סופה, ביקשו המתכננים לחשוף את המבקרים לכל שכבות הסיפור הקיימות באתר וכן לערכי הנוף והטבע המרשימים של המקום. בפיתוח הנופי הוכשרו חנייות לאוטובוסים, לכלי רכבים פרטיים וחנייות לנכים. בתחילת המסלול יוכשר אזור מוצל להתכנסות ויותקן שילוט ובו מידע כללי על האתר. כמו כן, יוכשרו מסלולים נגישים לנכים ומסלול עלייה מתון לראש ההר. בין האתרים הארכאולוגיים השונים הוכשר שביל עפר ושולבו בו מדרגות עץ כדי להקל על ההליכה.

פוטנציאל להמשך הפרויקט. משמרי רשות העתיקות טיפלו אמנם במספר קטעים לא מבוטל של החומות, אולם בתקציב הנתון לא ניתן היה לשמר את

מגיניה החדשים של יודפת

כל תוואי החומה, הדגשת תוואי החומה היא פעולה חשובה לאתר, שיכולה להעצים אותו, והיא אינה מורכבת מבחינה הנדסית או שימורית. התערבות זו יכולה להיעשות בעזרת הקהילה, בפיקוח ארכאולוגי ושימורי.

הפעולה המוצעת היא לקדם את המשך השימור והתחזוקה באתר בעזרתן של קהילות מקומיות. מתכונת זו כוללת פעולות הסברה והיכרות עם האתר בכלל ועם החומות בפרט; התערבות בשימור ובתחזוקה: החזרת אבני חומה למקומן, הוספת אבנים בודדות וחיזוקן באמצעות חומרי מליטה הדומים בהרכבם לאלו המקוריים. פעולה כזאת, אם תיעשה בשיתוף אנשי היישובים ובשיתוף בתי הספר בסביבה, היא מטבעה רב שנתית ורב גילית. באפשרותה להגביר את הזדהות הקהילה עם האתר ולתרום לשימורו ולתחזוקתו לאורך זמן.

זים | רשות הטבע והגנים, תכנית "ציוני דרך" באגף מורשת במשרד ראש הממשלה

תכנון | אדר' ערן מרדכוביץ

ביצוע | צוות בראשות משמר ג'וני פטרסון

ליווי ארכאולוגי | מרדכי אביעם

תכנון נוף | אדריכל נוף ערן געש, יעד אדריכלים

תכנון שילוט והמחשה | סטודיו Y, יודפת

ניהול פרויקט | גלעד דיאמנט
